

Zdravotné riziká pri manipulácii s azbestom

V poslednom čase sa do povedomia ľudí stále viac dostávajú škodlivé účinky azbestu na zdravie človeka. Je však azbest iba strašiakom, alebo je potrebné sa mať v jeho blízkosti a pri manipulácii s ním na pozore?

Azbest je všeobecný názov pre dve skupiny vláknitých silikátových minerálov, a to serpentínov a amfibolov. Najčastejšie vyskytujúcim sa zástupcom serpentínov je chryzotil (biely azbest), ktorý predstavuje asi 93 % priemyselného spracovania. V minulosti sa používal ako tepelnoizolačný a ohňovzdorný materiál najmä na výrobu azbestocementových výrobkov ako strešné krytiny, vodovodné, kanalizačné a komínové rúry. V záujme zdravia ľudí sa jeho spotreba vo výrobkoch postupne znižovala, v súčasnosti sa u nás výrobky s obsahom azbestu nevyrábajú.

Azbest sa vyznačuje vláknitou štruktúrou, ako respirabilné sa definujú vlákna s dĺžkou väčšou ako 5µm s pomerom dĺžky k hrúbke väčším ako 3:1. Azbest pevne viazaný v materiáloch (podložky, dosky, krytina a pod.) je neškodný, z jeho prítomnosti mať obavy nemusíme. Škodlivým sa stáva len v prípade uvoľnenia vlákien do ovzdušia zo zvetraného materiálu alebo pri nešetrnej manipulácii s materiálmi obsahujúcimi azbest. Jednorázová expozícia predstavuje len minimálne riziko pre zdravie, samozrejme aj v takomto prípade je potrebné použiť ochranu dýchacích ciest. Rizikové je dlhodobé vdychovanie takéhoto prachu bez ochrany, čo je možné iba pri profesionálnej expozícii. Pri dlhodobom vdychovaní a zaprášení pľúc azbestom vznikajú chronické zápaly, v súvislosti s fajčením, či inými rizikovými faktormi môže vzniknúť aj rakovina pľúc, keďže je azbest významný karcinogén. To je však možné iba po dlhoročnej expozícii.

Preto by malo byť odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zverené do rúk oprávnených profesionálov, ktorí zabezpečia opatrenia na ochranu zdravia ľudí i životného prostredia, keďže aj likvidácia tohto nebezpečného odpadu má svoje pravidlá.

Odstraňovanie azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb možno vykonávať len na základe oprávnenia vydaného Úradom verejného zdravotníctva SR Bratislava. Právnické osoby a fyzické osoby – podnikatelia, oprávnené na odstraňovanie azbestu zo stavieb sú povinné pred začiatkom výkonu práce predložiť miestne príslušnému orgánu verejného zdravotníctva návrh na odstraňovanie azbestu zo stavieb na posúdenie podľa §13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zák.č. 355/2007 Z.z.), zdržať sa výkonu práce do času kladného posúdenia navrhovanej činnosti.

Ochranu zamestnancov pri práci s azbestom upravuje § 41 zákona č. 355/2007 Z.z. a Nariadenie vlády SR č. 253/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci.

V prípade záujmu o informácie týkajúce sa ochrany zdravia pri práci, nielen v súvislosti s prácou s materiálmi obsahujúcimi azbest, je na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave k dispozícii Poradňa ochrany a podpory zdravia pri práci.

Mgr. Molnárová
RÚVZ so sídlom v Rožňave, odd. PPLaT